

Bevarandeplan

Lögdeälven SE0810433

Namn: Lögdeälven
Sitecode: SE0810433
Områdestyp: SCI
Area: 5800 ha
Kommun: Nordmaling, Bjurholm, Lycksele och Åsele
Karta: Topografiska 22H, 22I, 21H, 21I, 21J, 20I och 20J
Koordinat: 7131298-1613738
Fastighetsägare: Privata och staten
Ytterligare skyddsform: Kap 4:6 § Miljöbalken ”Nationalälvsskydd”
och 7 kap 14 § Miljöbalken, Strandskydd
Naturvårdsförvaltare: Länsstyrelsen
Tillsynsmyndighet: Länsstyrelsen och Skogsvårdsstyrelsen
Bevarandeplanen fastställd 2005-08-11 av Länsstyrelsen enligt 17 §
Förordningen om Områdesskydd (dnr: 511-5476-2005)

Länsstyrelsen
Västerbotten

Versionsdatum: 2005-08-11

Vad är en bevarandeplan?

Natura 2000 är ett nätverk av Europas allra värdefullaste naturområden. När Sverige trädde in i EU blev vi också en viktig del av Natura 2000-nätverket. Över hela Sverige finns idag många naturområden som ingår i Natura 2000. Områdena kan vara mycket olika, men gemensamt för dem är att de är ett exklusivt urval av den värdefullaste naturen i Sverige och Europa. Till varje Natura 2000-område skall det finnas en bevarandeplan som ur olika aspekter beskriver området och hur naturvärdena kan bibehållas.

Bevarandeplanen skall svara på frågor som:

- Varför är området utpekade till Natura 2000?
- Vilka naturvärden och arter är här viktigast sett ur ett EU-perspektiv?
- Hur står det till med dessa naturtyper och arter inom området?
- Finns några speciella hot mot området?
- Vilka bevarandeåtgärder är nödvändiga för att man ska uppnå syftet med området?
- Hur bör området skötas?
- Hur följer man upp att området bibehåller och utvecklar de viktigaste naturvärdena?
- Var går det att läsa mer om området?

Mer information om Natura 2000

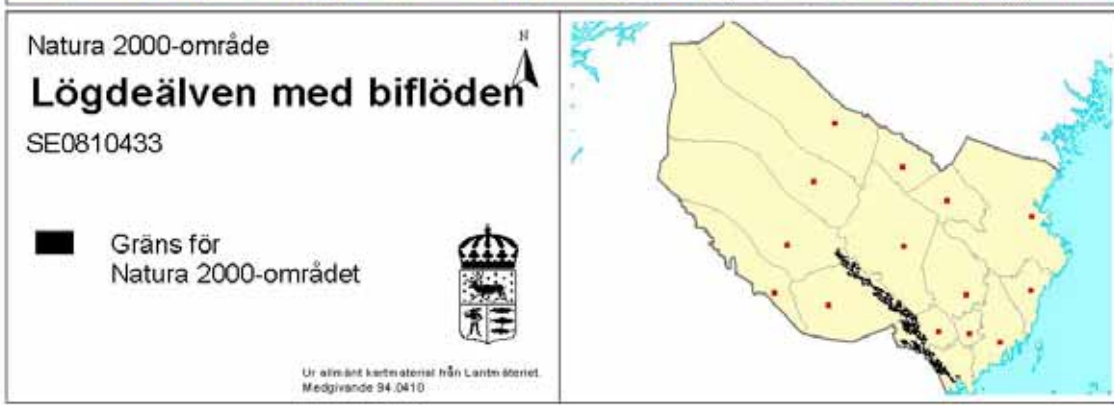
Mer information om Natura 2000 hittar du på:

Länsstyrelsens hemsida www.ac.lst.se
Naturvårdsverkets hemsida www.naturvardsverket.se
eller direkt av Länsstyrelsen på telefon 090-10 70 00

Innehåll

Karta över Lögdeälven med biflöden	4
Beskrivning	5
Ingående naturtyper enligt habitatdirektivet	5
Ingående arter enligt habitatdirektivet	6
Bevarandesyfte och bevarandemål	6
• Upprätthålla/återfå beståndet i en livskraftig population.....	7
Vad kan påverka Natura 2000-området negativt?.....	7
Bevarandeåtgärder med tidplan	8
Skyddsåtgärder	9
Förslag på skötselåtgärder	9
Bevarandetillstånd inom området	9
Uppföljning av bevarandemål för naturtyper och arter	10
Beskrivning av livsmiljöer	10
Beskrivning av arter.....	11
Referenser	13

Karta över Lögdeälven med biflöden

Bakgrundskarta ur allmänt kartmaterial från Lantmäteriet. Medgivande 94.0410.

Beskrivning

Lögdeälven har sitt ursprung i Gransjön i det lågfjällsbronade Stöttingfjällsområdet som består av ett stort myr- och skogskomplex. De översta delarna kännetecknas av att vara relativt flacka och därmed rätt lugnflytande. Älvens karaktär ändras efter endast ett par kilometer då stråk och forsområden blir dominerande. Med tillskott från omgivande biflöden får vattendraget alltmer karaktären av en vild obruten skogsälv med både brusande forsar och höga fall. Den relativt lättroderade marken har gjort att älven har kunnat gräva sig djupt vilket gör att branta sluttningar reser sig på båda sidor om stranden. Detta är också anledningen till det stora antalet nippbildningar längs älven. De sista kilometrarna är relativt lugnflytande och här meandrar älven kraftigt innan den mynnar i Nordmalingsfjärden. Då har älven fallit 526 m från Gransjön. Älven är 192 km med en sjöprocent på 4,3 %. Det totala avrinningsområdet storlek är 1600 km².

Lögdeälvens huvudfåra är förklarad som riksintresse för naturvård och friluftsliv av Naturvårdsverket. Riksintresse för friluftsliv gäller dessutom för de övre delarna av avrinningsområdet.

Lögdeälven är inte reglerad och har numera lagstiftat skyddad mot framtida vattenkraftsutbyggnad enligt "nationalälvsparagrafen" kap 4 § 6 MB. Älven och flera av dess biflöden har under lång tid på 1900-talet använts för flottningsverksamhet vilket medfört att rensningar och dämningar påverkat biologin. Flottningsverksamheten avslutades under 1970-talet men trots det finns rester kvar från denna epok, bland annat i form av dammar som i flera fall än idag utgör vandringshinder (Vennman 2004).

Till sin helhet är Lögdeälven med biflöden tämligen opåverkad med undantag för den numera upphörda flottningsverksamheten. De naturliga strukturer och processer som är kännetecken för naturtypen, naturliga större vattendrag av fennoskandisk typ är väl fungerande vilket visar sig i form av de karaktäristiska arter som förekommer i älven och dess biflöden, lax, flodpärlmussla och utter med flera. Några värdefulla biflöden för havsöringsreproduktion kalkas kontinuerligt då försurningspåverkan har kunna konstateras.

Utifrån den kunskap som idag finns kommer en bilaga (bilaga 1 ej framtagen) till bevarandeplanen att separerat förteckna de biflöden eller vattendragssträckor som hyser särskilda bevarandevärden. Det är viktigt att klargöra att en viss kunskapsbrist råder vilket medför att en icke listade vattendragssträckor eller biflöden inte per automatik innebär att de inte är bevarandevärda. Bevarandeplanen kommer att uppdateras allteftersom ny kunskap tillkommer.

Ingående naturtyper enligt habitatdirektivet

Lögdeälven ingår i nätverket Natura 2000. Det har utsetts till det europeiska nätverket därför att det här finns naturtyper och arter som EU-länderna tillsammans bestämt är extra viktiga att skydda och bevara.

Följande naturtyper ska utifrån habitatdirektivet¹ värnas inom området.

Kod	Naturtyp	Areal (ha)
3130	Oligo-mesotrofa sjöar med strandpryl, braxengräs eller annuell vegetation på exponerade stränder	1450
3210	Naturliga större vattendrag av fennoskandisk typ	870
3260	Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor	20? Ska revideras se sidan 9.

Ingående arter enligt habitatdirektivet

Följande arter ska utifrån habitatdirektivet värnas inom området.

Kod	Art	Förekomst
1106	Lax (<i>Salmo salar</i>)	Föryngrande
1163	Stensimpa (<i>Cottus gobio</i>)	Föryngrande
1029	Flodpärlmussla (<i>Margaritifera margaritifera</i>)	Lokalt föryngrande
1355	Utter (<i>Lutra lutra</i>)	Förekommer
1081	Bred gulbrämad dykare (<i>Dytiscus laticornis</i>)	Osäker

Bevarandesyfte och bevarandemål

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att ingående naturtyper och arter skall ha en gynnsam bevarandestatus². För naturtyperna innebär detta att utbredningsområden bevaras, att viktiga strukturer och funktioner bibehålls, dessa kan exemplifieras i lekbottnar, ståndplatser men också naturligt översvämmade partier. *Typiska arter*³ ska också förekomma i livskraftiga populationer som bekräftelse på ett intakt ekologiskt system. För de arter som pekas ut i EU-direktiven innebär en gynnsam bevarandestatus att arternas utbredning och antal inte ska minska och att deras livsmiljö är tillräckligt stor för att arterna skall kunna fortleva. För att garantera att gynnsam bevarandestatus råder har ett antal bevarandemål definierats för varje naturtyp och art.

Naturtyper

Kod	Naturtyp	Bevarandemål ⁴
3130	Oligo-mesotrofa sjöar med strandpryl, braxengräs eller annuell vegetation på exponerade stränder	<ul style="list-style-type: none"> Täckningsgrad och utbredning av rosettväxter skall inte minska. Se mål nedan för 3210 och 3260

¹ EU Rådets direktiv 92/43/ EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.

² Fullständiga definitioner av *gynnsam bevarandestatus* för arter och naturtyper finns i Naturvårdverkets handbok. Natura 2000 i Sverige - handbok med allmänna råd. Handbok 2003:9.

³ Typiska arter är framtagna av Naturvårdsverket för respektive naturtyp. De typiska arterna skall fungera som ett kvitto på att naturtypen har gynnsam bevarandestatus.

⁴ Samtliga Natura 2000-områden kommer att basinventeras under 2005-2007. Efter basinventeringen kommer det att finnas ett bättre underlag för att sätta skarpa mål som är lättare att följa upp för respektive naturtyp.

3210 3260	Naturliga större vattendrag av fennoskandisk typ och Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor	<ul style="list-style-type: none"> • Oreglerad vattenföring • Naturlig flödesdynamik • Bibehållen eller förbättrad vattenkvalitet • Verka för att vandringshinder konstruerade av människan avlägsnas alt. görs passerbara • Återställa flottledsrensade vattendragspartier så att ingen eller obetydlig påverkan sker från flottningspåverkade områden. • Typiska arter för naturtyperna bibehålls eller ökar
--------------	--	--

Arter

Kod	Art	Bevarandemål
1106	Lax (<i>Salmo salar</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Kontinuerlig laxföryngring på samtliga utplacerade elfiskelokaler med minst 10 årsyngel/100m².
1163	Stensimpa (<i>Cottus gobio</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Upprätthålla beståndet i en livskraftig population
1029	Flodpärlmussla (<i>Margaritifera margaritifera</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Beståndet ska klassificeras med ”högst skyddsvärde” eller bättre enligt ”Åtgärdsprogram för flodpärlmussla”. Alternativt • Kontinuerlig föryngring ska konstateras på utplacerade lokaler med en populationsstruktur på 20% musslor < 5cm samt förekomst av musslor < 2cm. • Öring eller lax föryngring med minst 10 öring/laxyngel/100 m² på utplacerade elfiskelokaler
1355	Utter (<i>Lutra lutra</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Upprätthålla/återfå beståndet i en livskraftig population. • Minst X föryngringar ska konstateras inom området.
1081	Bred gulbrämad dykare (<i>Dytiscus latissimus</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Upprätthålla beståndet i en livskraftig population. Preciseras då uppföljningsmetod tagits fram av Jönköpings län.

Vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Några akuta hotbilder förekommer för närvarande inte för Lögdeälven med biflöden som helhet. Lokalt finns det emellertid problem som inte är förenliga med förutsättningarna för gynnsam bevarande status. Främst i form av gamla flottningsdammar som inte används utan bara utgör effektiva vandringshinder. Vidare finns områden som är flottledsrensade på sten och block som inte heller är helt återställda. Inom dessa områden kan det antas att biologin inte är helt intakt.

Ett skogsbruk där inte tillräcklig miljöhänsyn tas kan utgöra hot mot både naturtyper och arter. Utplantering av främmande arter, eller fiskstammar kan ändra konkurrensförhållanden, sprida smitta och/eller orsaka genetisk kontaminering. Västerbotten utgör ett geologiskt intressant område vilket medfört att en del prospekteringsverksamhet pågår i länet.

Gruvetableringar kan bli aktuella inom Lögdeälvens avrinningsområde inom en begränsad framtid även om det inte pågår någon sådan aktivitet i dagsläget.

Verksamheter m.m. som generellt kan påverka naturtyperna och arterna negativt

- Skogsbruk i när- och tillrinningsområdet inklusive dikesrensningar och körvägar, kan ge ökad belastning av bl.a. humusämnen och tungmetaller, orsaka grumling och igenslamning. Avverkning av strandnära skog har stora negativa effekter, bl.a. förändrad hydrologi, ljusinstrålning och vattentemperatur samt ändrad tillförsel av organiskt material.
- Vägar/järnvägar/skogsbilvägar riskerar att skapa vandringshinder samt grumling under eller efter anläggningstiden.
- Gruvor/prospekteringar riskerar att ge en ökad belastning av miljöfarliga ämnen som tungmetaller och näringsämnen. Under anläggningstiden utsätts ofta närområdet av stora fysiska påfrestningar. Prospekteringsarbete leder ofta till stora vattenuttag som kan påverka vattenföringen
- Reglering av vattenföring resulterar i negativa konsekvenser och medför en förändrad flödesdynamik och skapande av spridningsbarriärer.
- Utsläpp av föroreningar från punktkälla, t ex avlopp, täkt, gruva eller annan verksamhet.
- Utsättningar av främmande arter eller fiskstammar kan förändra konkurrensförhållanden och sprida smitta. Det hotar även den genetiska sammansättningen hos inhemska arter.
- Överfiske i framförallt hav och efter kusten kan ge effekter som inte är förenliga med en gynnsam bevarande status.

Bevarandeåtgärder med tidplan

Lögdeälven med biflöden är ett Natura 2000-område och har det skydd enligt miljöbalken som gäller samtliga Natura 2000-områden i landet. Alla verksamheter och åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka Natura 2000-området negativt är tillståndspliktiga enligt 7 kap 28 a § miljöbalken. När det gäller skogsbruksåtgärder är Skogsvårdsstyrelsen tillsynsansvarig och hjälper till att bedöma när åtgärder är tillståndspliktiga. Skogsvårdsstyrelsen kan också ge råd och vägledning om den hänsyn som skall tas vid skogsbruk i närheten av vattenmiljöer. Länsstyrelsen och Skogsvårdsstyrelsen arbetar med att ta fram en folder som ska visa på den hänsyn som krävs för att utpekade vattenmiljöer inte skadas till följd av olika skogsbruksrelaterade verksamheter.

Området är förutom att vara skyddat inom nätverket Natura 2000 också skyddat enligt ”nationalälvsparagrafen” 4 kap 6 § MB. Detta innebär att vattenkraftverk inte får byggas samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål inte får utföras. Vidare är Lögdeälven till stora delar utpekad som riksintresse för naturvård enligt 3 kap 6 § MB.

Vidare råder också strandskydd enligt 7 kap 14 § MB. Syfte är att värna om allemansrätten och friluftslivet samt bevara land- och vattenområden som är biologiskt värdefulla. Strandskyddet omfattar land- och vattenområde intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd.

För att leva upp till det av riksdagen beslutade miljömålet ”Levande sjöar och vattendrag” (Miljödepartementet 2001) krävs en avsevärd förbättring med avseende på att skydda sötvattnsmiljöer. Ett led i att uppnå beslutade mål är att införa generellt biotopskydd

(Naturvårdsverket 2002) för en rad olika vattenmiljöer. Flera av dessa är rikligt representerade i Lögdeälvsystemet vilket skulle betyda att flera områden kan komma att innefattas av generellt biotopskydd. För närvarande utreds frågan och beslut beräknas under 2005.

Skyddsåtgärder

Området är idag skyddat med ”nationalälvsparagrafen” 4 kap 6 § MB, detta tillsammans med det skydd som Natura 2000 innebär bedöms vara tillräckligt.

Förslag på skötselåtgärder

Det pågår inom ramen för länets kalkningsverksamhet biologisk återställning i prioriterade vattendrag, främst vägtrummor som byts ut. Liknande åtgärder skulle med fördel också ske i vattendrag som inte kalkas där problem föreligger. Dessutom bör borttaganden av vandringshinder och restaurering av flottsledspåverkade sträckor prioriteras i ett kommande bevarandearbete. I vissa fall kan även byggnad av konstgjorda grusbäddar övervägas.

Nedan följer förslag på åtgärder som är relevanta för skötseln av Lögdeälvsystemet.

Kod	Naturtyp	Skötsel
3210	Naturliga större vattendrag av fennoskandisk typ	<ul style="list-style-type: none"> • Restaurera flottsledspåverkade sträckor som ännu inte är åtgärdade. • Åtgärda dammar som är hindrande • Vid behov rekonstruera lekbottnar
3260	Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor	<ul style="list-style-type: none"> • Restaurera flottsledspåverkade sträckor som ännu inte är åtgärdade. • Åtgärda hindrande vägtrummor • Åtgärda dammar som är hindrande • Vid behov rekonstruera lekbottnar

Bevarandetillstånd inom området

Samtliga Natura 2000-områden kommer att basinventeras under 2005-2007. Efter basininventeringen kommer det att finnas ett bättre underlag för att bedöma bevarandetillståndet. Det kommer också att finnas en bättre grund för att fatta beslut om områdets skötsel. Nedan redovisas därför endast en preliminär bild.

Bevarandestatus per naturtyp

Kod	Naturtyp	Bevarandestatus
3130	Oligo-mesotrofa sjöar med strandpryl, braxengräs eller annuell vegetation på exponerade stränder	Gynnsam
3210	Naturliga större vattendrag av fennoskandisk typ	Gynnsam
3260	Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor	Gynnsam

Bevarandestatus per art

Kod	Art	Bevarandestatus
1106	Lax (<i>Salmo salar</i>)	Gynnsam
1163	Stensimpa (<i>Cottus gobio</i>)	Gynnsam
1029	Flodpärlmussla (<i>Margaritifera margaritifera</i>)	Osäker
1355	Utter (<i>Lutra lutra</i>)	Osäker
1081	Bred gulbrämad dykare (<i>Dytiscus laticornis</i>)	Osäker

Uppföljning av bevarandemål för naturtyper och arter

Det pågår för närvarande ett nationellt arbete med att utveckla uppföljningsmetoder för de olika arterna och naturtyperna (Naturvårdsverket 2005). Bevarandeplanen kommer att kompletteras med information om hur de olika naturtyperna och arterna ska följas upp och bedömas.

Uppföljning av naturtyper

Kod	Naturtyp	Uppföljnings metod
-	Alla	Avvaktar resultat från metoduppföljningsprojekt

Uppföljning av arter

Kod	Art	Uppföljnings metod
-	Alla	Avvaktar resultat från metoduppföljningsprojekt

Övrigt

Den angivna arealen för naturtypen ”Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor 3260” är troligen kraftigt underskattad och kommer sannolikt att revideras i framtiden.

Beskrivning av livsmiljöer

- 3130 Oligo-mesotrofa sjöar med strandpryl, braxengräs eller annuell vegetation på exponerade stränder.** Näringsfattiga eller svagt näringsrika klarvattensjöar i flacka områden med zonerad vegetation. Vegetationen består bl.a. av undervattensväxter som t.ex. notblomster (ej fjällen) och braxengräs samt av annueller (ettåriga) på blottlagda strandzoner. Exempel på karaktärsarter är strandranunkel, löktåg, nålsäv, och vägtåg. Naturliga omgivningar är oftast våtmarker, strandskog eller extensivt brukade jordbruksmarker med t.ex. betade strandängar. Representativa sjöar av naturtypen har stora naturliga vattenståndsfluktuationer på flacka bottnar. För att upprätthålla gynnsam bevarandestatus är bland annat naturligt klart vatten, stora vattenståndsfluktuationer, ishyvling och periodvis blottlagda stränder med annuell vegetation viktigt. Även strandbete är betydelsefullt där det förekommer. Hot mot naturtypen kan vara skogsbruk i tillrinningsområdet, markavvattning och skyddsdikning som orsakar ökad belastning av humusämnen, grumling och igenslamning av bottenvegetation och grunda bottnar. Reglering kan medföra onaturliga vattennivåer och fluktuationer. Överdämning eller onaturligt låga vattenstånd kan leda till erosion, försumpning och igenväxning i strandzonen.

- 3210 Naturliga större vattendrag av fennoskandisk typ.** Naturtypen kännetecknas av i stort sett naturliga älvar och åar, eller delar av system, med relativt näringsfattigt och klart vatten. Under våren uppträder ofta höga vattenstånd. De stora variationerna i vattenstånd under året skapar strandmiljöer med hög biologisk mångfald. Vattendynamiken är skiftande (älvsjöar, sel, forsar och fall). Genom erosion blir vattendragen näringsrikare mot mynningen. Karaktärsarter är lax, öring, flod- och bäcknejonöga och stensimpa och flodpärlmussla. En viktig förutsättning för gynnsam bevarandestatus är oreglerad vattenföring. I sedan tidigare påverkade vattendrag är bibehållna eller förbättrade förhållanden avseende vattenföring och flödesdynamik av stor betydelse. Oreglerad vattenföring upprätthåller en stor variation gällande bottenstrukturer, vegetation och strandstrukturer och därmed förutsättningar för naturligt förekommande arter. Naturliga omgivningar med strandskog och våtmarker är betydelsefulla. Strandskogen är viktig för beskuggning av strandnära partier och för tillgången på substrat i form av nedfallande material, stambaser och död ved i eller i anslutning till vattendraget. I låglänta delar och på finkorniga jordar där vattendragen tillåts meandra karaktäriseras den naturliga närmiljön av omväxlande erosions och sedimentationspartier med regelbundet blottlagd jord och förekomst av branta strandbrinkar. Även anslutande delar med ett extensivt jordbruk med bete och slåtter kan vara betydelsefullt.
- 3260 Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor.** Denna naturtyp utgör ofta biflöden till älvar eller åar och kännetecknas av att näckmossa i många fall är botten täckande. Under våren uppträder ofta höga vattenstånd. De stora variationerna i vattenstånd under året skapar strandmiljöer med hög biologisk mångfald. Det är en naturtyp som är indelad i två undergrupper, en där flytbladsvegetation är dominerande och en där vattenmossor dominerar. Den senare typen är den vanligare i nordliga förhållanden. Vattendragen är viktiga livsmiljöer både för stationära och vandrande arter. Vattendragen är relativt näringsfattiga i avrinningsområdets övre delar, näringsrikare i de nedre delarna till följd av erosionen. Karaktärsarter är sköldmöja, hårslinga, rostnate, lånkeväxter, slingeväxter, nateväxter och stor näckmossa. En viktig förutsättning för gynnsam bevarandestatus är oreglerad vattenföring. I sedan tidigare påverkade vattendrag är bibehållna eller förbättrade förhållanden avseende vattenföring och flödesdynamik av stor betydelse. Oreglerad vattenföring upprätthåller en stor variation gällande bottenstrukturer, vegetation och strandstrukturer och därmed förutsättningar för naturligt förekommande arter. Naturliga omgivningar med strandskog och våtmarker är betydelsefulla. Strandskogen är viktig för beskuggning av strandnära partier och för tillgången på substrat i form av nedfallande material, stambaser och död ved i eller i anslutning till vattendraget. I låglänta delar och på finkorniga jordar där vattendragen tillåts meandra karaktäriseras den naturliga närmiljön av omväxlande erosions och sedimentationspartier med regelbundet blottlagd jord och förekomst av branta strandbrinkar. Även anslutande delar med ett extensivt jordbruk med bete och slåtter kan vara betydelsefullt.

Beskrivning av arter

- 1106 Lax (*Salmo salar*).** Laxen måste ha tillgång till utbyggda vattendrag där ut- och uppvandring inte hindras och i dessa vattendrag måste dessutom lämpliga lek- och uppväxtområden finnas. Honan gräver ned den befruktade rommen i bottenmaterialet

där den kläcks följande vår. I de nordligaste Östersjöälvarna vistas ungarna vanligen 2-4 år på uppväxtområdena. Efter 1-4 år i havet lekvandrar laxen under sommaren – hösten och uppsöker med stor precision sin hemälv där leken sker i snabbt rinnande vatten under oktober - november. De unga laxarna äter snäckor, musslor, märlor och fiskrom samt insekter i vattnet och i luften. Efter att ha nått älvmyningen äter det huvudsakligen kräftdjur, men även småfisk. I havet fångas bl.a. sill, skarpsill, strömming, tobis och spigg. Under uppvandringen intas normalt ingen föda.

- **1163 Stensimpa (*Cottus gobio*).** Stensimpan för ett undangömt och ensligt levnadssätt under stenar och grus på grunt vatten i såväl sjöar som älvar och bäckar, lokalt även i bräckt vatten. Den är mycket stationär. Stensimpan livnär sig på insekter, maskar, kräftdjur samt fiskrom och yngel. Leken äger rum under senvåren. Könsmognaden infinner sig efter ungefär 3 år i nordliga vatten. Förekomst av stensimpa indikerar god vattenkvalitet. Den är beroende av klara och syrerika vatten.
- **1029 Flodpärlmussla (*Margaritifera margaritifera*).** Flodpärlmusslan är helt knuten till rinnande vatten med sand-, sten- eller grusbotten och tillräckligt hög strömhastighet för att igenslamning inte skall ske. Mussellarverna (glochidierna) lever upp till 10 månader som parasit på gälbladen hos öring eller lax. Lokal reproduktion av värdfiskbestånden är därför nödvändigt, särskilt eftersom det framför allt är ung öring som fungerar som värd. För att kunna tillväxa måste den lilla musslan hamna på en plats i en sand- eller grusbotten som genomströmmas av friskt vatten, så att musslan kan andas och filtrera näring. Efter några år börjar musslorna sticka upp ur bottenstratet. Flodpärlmusslan blir vanligen köns mogen i 15-20-årsålder. Det är önskvärt att bättra på kunskapen om förekomsten i Öreälvssystemet.
- **1355 Utter (*Lutra lutra*).** En vuxen utter är mellan 90 och 120 cm lång, inklusive svansen, och väger normalt mellan 5 och 10 kg. Som hos de flesta mårddjur är hanen större än honan. Optimala miljöer för utter är vatten som erbjuder riklig tillgång på lättfångad föda året runt och som har tillgång till platser där uttern kan vila ostört, föda upp ungar etc. Uttern är vintertid beroende av strömmande vatten som ger möjlighet till näringsfångst om sjöarna blir islagda. Utterns föda består mestadels av fisk som t.ex. lake, simpor och karpfiskar, men även groddjur, kräftor, större insekter, fåglar och mindre däggdjur kan ingå i dieten. Sammansättningen av dieten återspeglar den tillgänglighet och förekomst av föda som finns i det område där uttern jagar. Födovallet varierar därför mellan olika områden och även med årstiden. En vuxen utter konsumerar cirka 1–1,5 kg fisk per dag. För ett livskraftigt bestånd av utter krävs stora områden med mer eller mindre sammanhängande vattensystem. I små vattensystem, som ligger isolerade blir populationerna mycket sårbara, eftersom utbytet av individer försvåras eller uteblir.
- **1081 Bred gulbrämad dykare (*Dytiscus latissimus*).** Bred gulbrämad dykare är ett utpräglat rovdjur både som larv och vuxen skalbagge. Det är den av våra dykarskalbaggar som i störst utsträckning förekommer i större vattendrag och sjöar. Larven lever av nattsländelarver. Äggläggningen sker på våren, larvutvecklingen på försommaren och den långlivade fullbildade skalbaggen kan påträffas under en stor del av året, även under vintern då djuren simmar omkring under isen. Skalbaggen har liksom övriga *Dytiscus*-arter god flygförmåga och kan sannolikt lätt sprida sig mellan sjösystem. Den kräver god vattenkvalitet.

Referenser

Länsstyrelsen i Västerbottens län. Riksintresse för naturvård. Meddelande 4:2001. Redaktör Eva Mikaelsson

Miljödepartementet. 2001. Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier. Sammanfattning av regeringens proposition 2000/01:130

Naturvårdsverket. 2002. Biotopskydd för vattenanknutna biotoper – ett regerings uppdrag. Rapport 5262.

Naturvårdsverket, handbok 2003:9. Natura 2000 i Sverige. Handbok med allmänna råd.

Naturvårdsverket 2005. Uppföljning av Natura 2000 i Sverige. Rapport 5434.

Naturvårdsverkets art- och naturtypsvisa vägledningar för Natura 2000. Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Vennman, T. 2004. Damminventering i Västerbottens län 2003. Länsstyrelsen i Västerbotten meddelande 8, 2004.